

מראי מקומות- בכורות ל"ח

שייך זה, א"כ ודאי ה"ה בטומאת משקין דרבנן. ולכן פי' דשיטפא דגמ' נקט לשון זה, אגב כלי שטף, אבל בכלי חרס ודאי אין הדין כן. וע' בהערות הגרי"ש שכ' לפרש דעת הרמב"ם, דמה דלא מצינו שיהי' כלי חרס נטמא מגבו, היינו משום דלא מצינו טומאה לחצאין, וכיון דאינו יכול להיות טומאה בתוכו מחמת גבו, א"כ גם גבו אינו טמא כלל. אבל עכשיו דתקנו חז"ל בכלי שטף שיהי' גבו טמא ולא תוכו, א"כ גם בכלי חרס יכול להיות הדין כן, דמה שאינו יכול לטמא התוך אינו מונע העצם טומאה, כיון דמדרבנן

מצינו טומאה לחצאין [אולם יש לעי' בזה, מהכ"ת דמה דאין הכלי חרס יכול לקבל טומאה מגבו הוא רק משום דאין טומאה לחצאין, אולי דין עצם הוא, דאינו יכול לקבל טומאה מגבו, ולכא' טפי מסתבר לומר כן מלומר דטומאת תוכו מונע הטומאה מלחול, דאדרבה, לימא דטמא גבו וגם טמא תוכו, וצ"ע].

(ג) **דחזו למדרסות- ע' בהערות להגרי"ש דנקט**

דפשטות הסוגיא כאן משמע דכיון דחזו למדרסות, א"כ שוב ראוי הוא לקבל כל שאר מיני טומאה מדאורייתא, וכן דייק מהא דב"ק (כה:), דאי' במפץ מקבל טומאת מת וטומאת שרץ משום דראוי הוא למדרס, ומשמע שהוא מדאורייתא. אולם העיר דמדברי הרמב"ם (כלים כ"ג, א') מבואר דמחצלת אינו מקבל טומאה דאורייתא לבד מטומאת מדרס, אבל בשאר טומאות אינו נטמא אלא מדרבנן, והעיר הגרי"ש דהוי נגד פשטות

הסוגיא דהכא [ולכא' כוונתו הוא משום דכיון דכל הגזרה דטומאת משקין הוא אטו טומאת משקין של זב וזבה, א"כ אצלם אין שייך כלל לומר שיהי' טומאה דאורייתא על כסא, וא"כ אין מקום שוב לגזור טומאת משקין, ולכן משמע דכיון דטמא טומאת מדרס מן התורה, גם יכול לקבל טומאת משקין של זב וזבה, וצ"ע].

(ד) **אין מדרס בכלי חרס- פרש"י, שישבר אם**

אדם יושב עליו. והק' הגליון הש"ס מהגמ' בשבת (פד.), דשם הביא הגמ' קרא לומר דכלי חרס אינו מטמא טומאת מדרס. וכ' הראשית בכורים ליישב ע"פ מש"כ תוס' שם, דכ' לייסד דכל שיש במינו הטרה, שיש לו קצת השתוות לאדם, מטמא מדרס. וא"כ, הרי לכא' הי' שייך להעיר דבכלי חרס ג"כ הא יש לו השתוות בחד צד, שיש לו טהרה ע"י חזרה לכבשונות, ולכן למה לא אמרי' דגם כלי חרס טמא מדרס, אלא דכיון שיש

(א) **שם מקדח וחיסומו שנינו- ומזה פשט הגמ'** גם לענין הא דאמרי' כרשינה דכרשינה היינו דנכנס ויוצא. והק' השפת אמת, דלמה פושטין ממשנה דשדרה וגולגולת, דשם מבואר דמקדח דקתני היינו מקדח ומה שעמו, הא ג"כ תנינן משנה דמאור שלא נעשה בידי אדם, ושם מבואר דמקדח היינו מקדח בעצמו, ולא בנכנס ויוצא, ומאי אולמי' האי מהאי. ותי' דבאמת מה דקתני התם כמלא מקדח גדול היינו ג"כ שיעור מקדח בנכנס ויוצא, רק הא דמסיים שהוא כפונדיון וכסלע, זה קאי על המקדח עצמו, דהוא כסלע, וממילא שיעור כמלא מקדח היינו כהמקדח שהוא נכנס ויוצא, דהיינו טפי מסלע. ונפק"מ לדינא, דלדידי' שיעור מאור הוא טפי מסלע, והעיר דמהרמב"ם והרע"ב מבואר דס"ל דשיעור דמתני' דהתם דמלא מקדח היינו כסלע, וצ"ע.

(ב) **אף כלי שטף נטמא תוכו נטמא גבו, לא נטמא**

תוכו לא נטמא גבו- תמה המים קדושים, מה כוונתו לומר דלא נטמא תוכו לא נטמא גבו, לכא' משמע דהיינו דאף אם נטמא גבו גרידא, לא נטמא, ורק אם נטמא תוכו נטמא גבו. אבל תמה דודאי אין שייך לומר כן, שהרי כלי שטף דקיבל טומאה מגבו, ודאי גבו טמא, דלא עשאו ככלי חרס להפקיע ממנו הדין דמקבל טומאה מגבו, אלא רק אמרו דאם קיבל טומאת משקין מגבו, אין תוכו טמא, והניח בקו'. וע' בשטמ"ק דבאמת מגיה ומוחק תיבת "לא", וגרס דכלי חרס שנטמא גבו לא נטמא תוכו, וה"ה בכלי שטף נטמא תוכו נטמא גבו, נטמא גבו לא נטמא תוכו. ומשמע דבכלי חרס מיטמאין מגבו בטומאת משקין, ולכא' דבר מחודש הוא, דלא מצינו דכלי חרס מיטמא מגבו. ואולם כ"כ הרמב"ם (טומאת מת ז', ג'), דבטומאת משקין דרבנן מקבל הכלי חרס טומאה מאחוריו. וכבר תמה עליו הראב"ד, דלא מצינו שיהי' טומאת משקין עושה מה שאינן המת והשרץ יכול לעשות, דהיינו לטמא כלי חרס מאחוריו, והרי כל הגזירה דמשקין הוא אטו משקין זב וזבה, ואם לגבי זב וזבה לא

דלא כרש"י, דפי' דלג' חדשים בדקין ל' הכי. וע' בחזון איש (כ"ה, ו') דכ' דכל שאלת הגמ' הוא דוקא לח ויבש בזמן הלח, אבל לח ויבש בזמן היבש לא מבעי ל', דהא הלח בזמן היבש נעשה יבש ומפסיד סגולת רפואתו (וע"ש עוד סברא שכ' בזה, וצ"ע). וע"ע שם דרך הרפואה בכל צד של הגמ'.

מיעוט, דרש"י מה שהוא יותר מסתבר למעט, וכיון שיש סברא לומר דכלי חרס אינו מטמא מדרס, שהרי ישבר אם ישב שם אדם, א"כ דרש"י מיעוט זה לענין כלי חרס דוקא.

(ה) דק משוקע הר"ז מום, צף אינו מום - ע' בחזון איש (כ"ה, י"ב) דכ' להסתפק היכא דאינו לא משוקע ולא צף, אלא שוה, מה דינו. וצידד דאולי כל שאינו משוקע הוי צף, אבל העיר דלשון הרמב"ם משמע ששייך מציאות של דבר שהוא אינו צף ואינו משוקע, ע"ש מש"כ בזה.

(ו) ואע"פ שאמרו אין אדם רואה מומין לעצמו - אי' בהערות להגר"ש דכל זה לא שייך אא"כ הוא רוצה להאכילו לאחרים, אבל אם רוצה לאוכלו לעצמו, כיון שהוא יודע דמום הוא, אין צריך להראותו לחכם אחר.

(ז) כל ת"ח שמורה הלכה ובא, אם קודם מעשה אמרה, שומעין לו, ואם לאו, אין שומעין לו - העיר בהערות להגר"ש, הא לכא' דין זה שייך אם הורה ובא לקולא, אבל כאן הרי הורה לחומרא, דצריך להיות נחש וחלזון, דכ"א בפנ"ע אינו מום. וביאר דבאמת גם כאן אי' קולא, דגם להצד דאמרי' או נחש או חלזון, אם נחש הוא, צריך להיות צורתו כנחש ומנומר כנחש, ואם כחלזון, צריך להיות צורתו כחלזון ומנומר כחלזון. אבל אם הי' צורתו כנחש ומנומר כחלזון, אי"ז מום. אבל למסקנא, דאמרי' דנחש והוא חלזון, דהיינו דצורתו כנחש ומנומר כחלזון, וא"כ מצד זה הוי קולא, ושפיר הוי לקולא.

(ח) אכל לח ויבש של גשמים, וכו' - פרש"י, והאכילוהו יחד, וכו'. ולכא' משמע דאופן הרפואה הוא ע"י אכילתם יחד, ולכא' דלא כהגמ' דמסיק דצריך לאכול הלח ואח"כ היבש. וכ' הרש"ש דאה"נ, אבל זהו דרכו של רש"י בכל מקום לפרש כפי הס"ד.

(ט) או דלמא לח ויבש בזמן הלח - תמה החק נתן, מה שייך לומר כן, הרי אמרי' בברייתא דישנו ג' חדשים, וזמן הלח אינו אלא חודש וחצי. וכ' דאולי כוונת הברייתא דישנו לג' חדשים היינו הזמן שצומח בו הלח והיבש. אולם זהו